

Käsky vai tiedonanto? – Poliisin direktiivien muotoilu Elokapinan mielenosoituksessa

Melisa Stevanovic
Teija Ahopelto
Simon Magnusson

Mielenosoitukset ovat kasvava yhteiskunnallinen näyttämö, jolla poliisin on tasapainoteltava järjestyksenpidon, turvallisuuden ja kansalaisten oikeuksien välillä. Näissä tilanteissa poliisin direktiivit ovat keskeinen väline ohjata toimintaa ja hallita konfliktialttiita tilanteita vuorovaikutuksen tasolla. Aiempi keskustelunanalyttinen tutkimus on tarkastellut sitä, miten poliisin käskyt voidaan muotoilla siten, että ne ylläpitävät toiminnan etenemistä mutta samalla minimoivat vastarinnan ja kasvojenmenetyksen riskin (Pehkonen 2021). Esimerkiksi kohteliaisuuselementin ja imperatiivin yhdistelmä voi pehmentää poliisin käskyjen ilmentämää institutionaalista valtaa ja tukea kohdehenkilön yhteistyöhalukkuutta poliisin kanssa (Pehkonen & Kannisto 2025; Kannisto ym. 2025). Myös tilanteissa, joissa poliisin toimet kohdistuvat liikkumisen rajoittamiseen tai muuhun lainmukaiseen kansalaisten toimintaan puuttumiseen, direktiivit voidaan esittää ensisijaisesti informoivina, jolloin yhteisen tilannekuvan rakentaminen nousee keskeiseksi järjestyksenpidon välineiksi (Mora-Rodríguez 2024). Poliisin tarve huolelliseen direktiivien muotoiluun on kuitenkin erityisen kriittistä mielenosoituksissa, joissa pienikin velvoittavuuden kiristyminen voi johtaa tilanteessa vallitsevien jännitteiden eskaloitumiseen.

Tämän esityksen aineistona on Elokapinan *Myrskyvaroitus*-mielenosoituksessa kerätty videokorpus tilanteista, joissa poliisi kehottaa mielenosoittajia purkamaan kadulle pystytettyjä telttoja. Goffmanin (1979) ja Enfieldin (2013) käsitteitä hyödyntäen analysoimme keskustelunanalyysin menetelmin sitä, miten käskyvuorot muotoillaan ja kuinka toimijuus ja vastuu jaetaan vuorovaikutuksessa. Tarkastelemme, kuinka poliisi takalaistaa vuorojensa ilmentämää deonttista auktoriteettia (oikeus määrätä mielenosoittajia) nostaten episteen auktoriteetin (oikeus tietää määräyksistä ja kertoa mielenosoittajille niistä) toimintansa ensisijaiseksi perustaksi: poliisi ei niinkään *käske*, vaan *tietää* mitä tilanteen jatkuminen vaatii. Myös mielenosoittajat suuntautuvat näihin vuoroihin tiedonantoina, jotka he ottavat asianmukaisesti vastaan tasapainoillen tällä tavoin vastarinnan ja yhteistyön välisellä rajapinnalla.

Poliisin vuorojen tarkkaan kalibroitu muotoilu mahdollistaa toiminnan jatkumisen siten, että vastarinta pysyy symbolisena, eikä muutu välittömäksi eskalaatioksi. Samalla se ilmentää molemminpuolista luottamusta sekä poliisin kykyyn toimia kunnioittavasti että kansalaisten oikeuteen osoittaa mieltään oikeusvaltion puitteissa (Jukarainen & Kannisto 2025). Kun käsky voidaan kuulla ensisijaisesti tiedoksiantona eikä uhkana, kummankin osapuolen institutionaalinen legitimitetti säilyy: poliisi voi toteuttaa lakisääteisiä tehtäviään ja mielenosoittajat voivat käyttää laillisia oikeuksiaan — kumpikaan horjuttamatta toisen asemaa tai oikeutusta julkisessa tilassa.

Lähteet:

- Enfield, N. J. (2013). *Relationship thinking: Agency, enchrony, and human sociality*. Oxford University Press.
Goffman, E. (1979). Footing. *Semiotica*, 25(1–2), 1–30.

- Jukarainen, P., & Kannisto, A. (2025). "Äm pee kytät–nolla kautta viis". Näkökulmia poliisiin ja kansalaisten välisen luottamussuhteen tutkimiseen. *Kosmopolis*, 55(3), 60–64.
- Kannisto, A., Pehkonen, S., & Frick, M. (2025). Ole hyvä ('please')+ imperative: A multimodal analysis of Finnish police directive turns. *Interactional Linguistics*, 5(1–2), 99–126. <https://doi.org/10.1075/il.24009.kan>
- Mora-Rodriguez, M. (2024). Multilingual police interaction: a conversation analysis of crime control in border checks. *Multilingua*, 43(1), 1–34. <https://doi.org/10.1515/multi-2023-0098>
- Pehkonen, S. (2021). Directive actions in three assistance-orientated activities between Finnish police officers and drunken persons. *Gesprächsforschung-Online-Zeitschrift zur verbalen Interaktion*, 22, 615–647.
- Pehkonen, S., & Kannisto, A. (2025). Ole hyvä-direktiivikonstruktion käyttö poliisivetoisessa kiinniottilanteessa. *Puhe ja kieli*, 45(2), 80–99. <https://doi.org/10.23997/pk.163613>